

Identifying and Ranking the Factors Affecting the Development of Research Culture in Elementary Students from the Perspective of Principals and Teachers

Talat Sabbagh Hasanzadeh ^{1*}, Seyyedekram Hosseini ²

1 Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Payame Noor University, Iran

2 MD of Curriculum Planning, Payame Noor University, Iran

* **Corresponding author:** Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Payame Noor University, Iran

Received: 2021-07-23

Accepted: 2021-08-11

Abstract

The world is facing vast changes, these changes are affecting all areas of human life with increasing speed. In this changing world, taking a step towards progress in a way that guarantees the worthy position of Iran as a leading country in the field of scientific revolution, depends more than anything on research, research and development. Realizing this necessity, the present study was conducted with the aim of identifying and ranking the factors affecting the development of research culture in elementary students from the perspective of principals and teachers. First, the effective factors on the development of research culture in primary education were identified based on theoretical foundations and previous studies, then the opinions of experts in this field were obtained. In this regard, the research method was used in terms of applied purpose and in terms of survey method and nature. The statistical population of the research is the principals and teachers of primary schools in Sarakhs city. To determine the sample size in this study, the snowball method, which is one of the non-probability sampling methods, was used and 60 principals and teachers participated in the study. Data collection was done in the form of library and field with the help of a researcher-made questionnaire. SPSS and expertchoice software were used to analyze descriptive and analytical information. The results showed that from the perspective of principals and teachers, the teacher is the most important factor in creating and developing a culture of research in primary education.

Keywords: Research culture, Ranking, Identification

شناسایی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه مدیران و معلمان

طلعت صباغ حسن زاده^{۱*}، سیده اکرم حسینی^۲

^۱ استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، ایران

^۲ کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی، دانشگاه پیام نور، ایران

* نویسنده مسئول: استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۵/۲۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۵/۰۱

چکیده

هدف تحقیق شناسایی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه مدیران و معلمان است. پژوهش از نظر هدف کاربردی از نوع توصیفی-پیمایشی است. جامعه مدیران و معلمان مدارس ابتدایی شهرستان سرخس هستند. با مطالعه مبانی نظری ۲۲ مولفه استخراج شد و جهت سنجش روایی صوری و محتوا در اختیار خبرگان قرار گرفت؛ پس از اطمینان از روایی اولیه ۲۲ مولفه موجود در قالب پرسشنامه‌ای مبتنی بر طیف لیکرت به منظور سنجش روایی سازه (تحلیل عاملی تاییدی) و پایایی (آلفای کرونباخ) مورد بررسی قرار گرفت، روایی سازه تایید و مقدار آلفای کرونباخ ۰.۸۶۴ می باشد که بیانگر پایایی مطلوب است. سپس درخت سلسله مراتبی تصمیم گیری برای مساله تحقیق تهیه و ۲۲ مولفه تایید شده در قالب ۴ مولفه اصلی با استفاده از پرسشنامه مقایسات زوجی در اختیار نمونه‌ای در دسترس از معلمان و مدیران به حجم ۶۰ نفر قرار گرفت. داده ها با استفاده از نرم افزار Expertchoice و SPSS با تکنیک تحلیل سلسله مراتبی تحلیل و عوامل اصلی و مولفه ها وزن دهی و رتبه بندی شد. بعد از آزمایش نسبت سازگاری، نظرات ادغام شده و یافته ها نشان داد از دیدگاه مدیران و معلمان عامل معلم به ترتیب با ضریب اهمیت ۰/۴۴۴ و ۰/۲۹۹ دارای بیشترین اهمیت بوده همچنین از دیدگاه مدیران عامل سیاستگذاری (۰/۱۴۵) از دیدگاه معلمان عامل ساختار (۰/۲۰۹) از کمترین ضریب اهمیت برخوردار بود. با توجه به اینکه عامل معلم از دیدگاه معلمان و مدیران بیشترین اهمیت را در فرهنگ پژوهش داراست لذا فرصتهایی برای آشنایی بیشتر معلمان با پژوهشگری در دوره های ضمن خدمت در نظر گرفت.

واژگان کلیدی: فرهنگ پژوهش، رتبه بندی، پژوهش

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی محفوظ است.

مقدمه

آموزشی است [۱]. پژوهش، زمینه را برای تحقق نیازهای جامعه فراهم می کند. به بیان دیگر، تمامی فعالیت هایی که در جهت توسعه یک جامعه انجام می شوند، به پژوهش وابسته اند. کشورهای مختلف در سرتاسر جهان، به اهمیت مقوله پژوهش پی برده اند؛ زیرا تمامی پروژه ها و برنامه های آنان در زمینه

عادت به مطالعه و داشتن روحیه پژوهش، معمولاً در دوران مدرسه شکل می گیرد و از آن جایی که ارائه راهکارهای عملی برای توسعه کتابخوانی، می تواند مفاهیم درسی را عمیق و وسیع کند، بنابراین پرداختن به این مساله، جزء مسائل مهم نظام

زندگی بشری را تحت تأثیر قرار داده است. در جهانی این چنین متحول، گام بر داشتن در مسیر ترقی و کامل به گونه ای که تضمین کننده جایگاه درخور ایران به عنوان یک کشور پیشتاز در عرصه انقلاب علمی باشد، بیش از هر چیز در گرو توجه به پژوهش، تحقیق و توسعه در جامعه است. حال با توجه با اینکه پایه های پژوهشگری و حس کنجکاوی در همان دوران تحصیل ابتدایی بنیان گذاری می شود؛ لذا ضروری است این آموزش ها از همان دوران دبستان صورت پذیرد تا کودکان را برای موفقیت های تحصیلی در آینده آماده کند و انسان های خلاق و نو آور بار آیند. این وظیفه سیستم آموزش و پرورش است که نسل نوجوان را به شیوه ای اجتماعی کند که بتواند در آینده در تولید دانش نقش داشته باشند و حداقل بتوانند مشکلات فردی و اجتماعی زندگی خود و دیگران را به روش علمی حل کنند. مباحثی مثل بحران هویت، جدایی نسل ها و سیستم آموزشی ناکارآمد که دانش آموزان را با روحیه مطالعه و پژوهش آشنا نکرده است [۵].

با توجه به نقش اساسی و مهم آموزش و پرورش در نظام پژوهشی و تحقیقاتی کشور، متأسفانه باید گفت آموزش و پرورش صرفاً به نقش آموزشی خود بسنده کرده است و برای پژوهش و تربیت پژوهشگر حرفه ای هیچ تدبیر جدی اندیشیده نشده است [۵]. همچنین، [۶] در پژوهش خود نشان دادند که دو عامل امکانات و تجهیزات و عامل اهداف آموزشی و محتوای تدریس در مدارس ابتدایی پایین تر از میانگین متوسط جامعه و نامطلوب است.

مهمترین موانع درگیر کردن دانش آموزان در پژوهش و کاوشگری از نظر [۷] عبارتست از: برنامه درسی اجباری، زمان ناکافی برای پژوهش، انتظارات و توانایی های دانش آموزان، موانع مالی، فردی، تسهیلات و مدیریتی و در مطالعه [۵] صلاحیت های پژوهشگری، عوامل خانوادگی، عوامل آموزشی، جو مدرسه، فرهنگ مشوق پژوهشگری، منابع مالی، عوامل سازمانی و عوامل اجتماعی-فرهنگی بعنوان عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در آموزش ابتدایی معرفی شدند.

بسیاری از پژوهش ها از جمله [۸] و [۹] عوامل فرهنگی، اجتماعی، ویژگی های دانش آموزان، ویژگی های معلم، متغیرهای جو کلاس و متغیرهای آموزشی مثل محتوای کتاب ها، تجهیز کتابخانه ها و امکانات مالی را از عوامل بنیادی در ایجاد علاقه و انگیزش به پژوهش می دانند یافته های تحقیق [۱۰] نیز نشان داد که حل مسأله، کنجکاوی، تفکر انتقادی، تشریک مساعی، سواد اطلاعاتی، مهارت های شناختی و خودباوری بر مدارس پژوهش محور تأثیر گذار هستند. در جدول ۱ خلاصه ای از مولفه های شناسایی شده بعنوان عوامل مؤثر بر

کشاورزی، ارتباطات، حمل و نقل، کسب و کار، صنعت و تجارت، تا حد زیادی به پژوهش ها و مطالعات امکان سنجی وابسته است. پژوهش از دیدگاه بسیاری از مردم هراس انگیز قلمداد شده است، اما با این حال نمی توان اهمیت آن را دست کم گرفت. یک جامعه، به علت پژوهش به پیشرفت های چشمگیری دست پیدا می کند. یافته های پژوهشی اساس ملاحظات شخصی، یاددهی تأملی و تصمیم گیری درست است. [۲].

از طرف دیگر مراکز آموزشی، عامل اصلی رشد اقتصادی و توسعه پایدار کشور معرفی شده اند. این امر منجر به افزایش سطح انگیزه اعضای هیات عملی دانشگاه ها در تولید پژوهش های باکیفیت می شود. به این ترتیب، سطح یادگیری و سواد کشور توسعه خواهد یافت [۳] اما کمبود منابع مالی و پایین بودن سهم بودجه تحقیقات، عدم ثبات مدیریت، نبود برنامه جامع تحقیقات، فقدان فرهنگ پژوهش، کمبود نیروی انسانی با انگیزه کافی و عدم انتشار یافته های تحقیقاتی پیشین از جمله مسائل و معضلات بخش پژوهش کشور است [۴].

با توجه به این که در دوره ای ابتدایی دانش آموزان با اصول روش تحقیق آشنا نیستند و در هنگام پژوهشی، مطالب را از روی یک یا چند کتاب رونویسی کرده، یا از بزرگ ترهای خود می پرسند و یا با کمک کافی نتها اقدام به انجام جمع آوری مطالبی در خصوص موضوع پژوهشی می کنند، بنابراین مشخص است که اکثر دانش آموزان امروزی در کشور روح پرسشگری ندارند، در فهم مطالب بیشتر متکی به حیطه دانش شده اند و در تجزیه و تحلیل توانایی و مهارت کمی دارند و در مجموع به انجام پژوهش تمایل چندانی از خود نشان نمی دهند. با توجه به نقش پژوهش و اهمیت آن محقق در صدد است که به این سوال پاسخ دهد که عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در آموزش ابتدایی چیستند؟ تحقیقاتی از این دست می تواند با شناسایی عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در آموزش ابتدایی، ترتیب اهمیت هریک را مشخص کرده و در نتیجه با کمک به دست اندرکاران و مسئولین برنامه ریزی درسی و والدین دانش آموزان، به گسترش این نوع از فرهنگ در مقطع ابتدایی که بنیان و اساس آموزش کشور است، موجب پرورش و تقویت روحیه کاوش و تفکر در دانش آموزان، آموزش مهارت ها، اصول و نگرش پژوهندگی، دوری از تکیه زیاد بر حافظه محوری، افزایش کارهای گروهی، ارتباطات بیشتر در بین دانش آموزان و نیز کاستن از ترس اشتباه مطرح کردن پاسخ ها از طرف دانش آموزان در ارتباط با مریبان و مدیران مدارس گردد.

از آنجایی که جهان در هزاره سوم، با تغییرات گسترده ای روبرو است، این تغییرات با سرعت روزافزونی تمامی عرصه های

فرهنگ پژوهش در دانشگاه و مدرسه در بین مطالعات داخلی و خارجی به طور خلاصه ارائه شده اند:

جدول ۱- خلاصه مطالعات پیشین

منبع	مؤلفه های شناسایی شده
[۵]	صلاحیت های پژوهشگری، عوامل خانوادگی، عوامل آموزشی، جو مدرسه، فرهنگ مشوق پژوهشگری، منابع مالی، عوامل سازمانی و عوامل اجتماعی-فرهنگی
[۶]	عوامل امکانات و تجهیزات، عامل اهداف آموزشی، محتوای تدریس در مدارس
[۱۱]	عوامل فرهنگی، عوامل اجتماعی، عوامل خانوادگی، معلمان، محتوای کتاب ها
[۱۰]	حل مسأله، کنجکاوی، تفکر انتقادی، تشریک مساعی، سواد اطلاعاتی، مهارت های شناختی و خودباوری
[۹]	عوامل فرهنگی، اجتماعی، ویژگی های دانش آموزان، ویژگی های معلم، متغیرهای جو کلاس و متغیرهای آموزشی مثل محتوای کتاب ها، تجهیز کتابخانه ها و امکانات مالی
[۱۲]	عوامل حرفه ای، عوامل فردی، عوامل سازمانی، عوامل علمی، منابع مالی
[۸]	عوامل فرهنگی، اجتماعی، ویژگی های دانش آموزان، ویژگی های معلم، متغیرهای جو کلاس و متغیرهای آموزشی مثل محتوای کتاب ها، تجهیز کتابخانه ها و امکانات مالی
[۴]	منابع مالی، ثبات مدیریت، برنامه جامع تحقیقات، نیروی انسانی با انگیزه کافی، انتشار یافته های تحقیقاتی
[۱۳]	اقدامات سازمانی، اهداف، روش ها و وجود امکانات مناسب در سازمان آموزشی
[۳]	سیاست های و رهنمودهای مشوقان پژوهش، امکانات و خدمات مورد نیاز برای انجام پژوهش، انتشارات و میزان توانمندی دانشکده در عرضه
[۱۴]	دانش پژوهشی، نگرش و ارزش ها؛ فرآیند پژوهش و حمایت از آن و بهره‌وری پژوهش
[۱۵]	عوامل سازمانی، بودجه پژوهش، مهارت های پژوهش
[۱۶]	محیط کلاس، ویژگی های فردی، عوامل خانوادگی
[۱۷]	رهبری مؤثر، اهداف واضح و روشن، طرح های حمایتی، آموزش اعضا، وجود مراکز تحقیقاتی، شناخت پژوهش انجام شده، تشویق به همکاری دانشکده‌ها، برقراری تعادل بین مسئولیت های آموزشی و پژوهشی و همینطور پرداخت مناسب حقوق و مزایا
[۷]	برنامه درسی اجباری، زمان ناکافی برای پژوهش، انتظارات و توانایی های دانش آموزان، موانع مالی، فردی، تسهیلات و مدیریتی
[۱۸]	اهداف مشخص، تاکید پژوهش، فرهنگ متمایز، پیشرفت گروهی، حاکمیت مشارکتی، ارتباطات مکرر، منابع (خصوصا منابع انسانی)، سن، اندازه و تنوع گروه، اهدای جوایز مناسب، تاکید بر استخدام و گزینش، رهبری با داشتن مهارت مدیریت و پژوهش

روش تحقیق

پرسشنامه ای با طیف لیکرت تنظیم گردید پایایی آن از طریق الفای کرونباخ تعیین گردید و سپس در اختیار مدیران و معلمان جهت بررسی نظرات در مورد عوامل قرار گرفت و از طریق تحلیل عاملی تاییدی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و ۲۲ عامل در قالب ۴ عامل اصلی تایید گردید. در این مرحله برای محاسبه اهمیت (وزن) نسبی و رتبه بندی هریک از عوامل اصلی پرسشنامه ای مطابق با فرمت پرسشنامه AHP (مقایسه دو به دو) برای کسب نظرات معلمان و مدیران تهیه و روایی آن از طریق نرخ سازگاری مورد تایید قرار گرفت. این پرسشنامه شامل یک ماتریس برای مقایسه زوجی عوامل میباشد و در این راستا برای تجزیه و تحلیل داده های حاصله از نرم افزار expert choice و روش AHP استفاده شد. تا به سوالات زیر پاسخ داده شود:

۱. عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در آموزش ابتدایی از دیدگاه مدیران کدام اند؟

روش پژوهش با توجه ماهیت آن توصیفی، به لحاظ هدف کاربردی بوده و از نظر نحوه جمع آوری داده‌ها جزء روش های پیمایشی از نوع کمی می باشد که در آن اطلاعات در زمینه مفاهیم گسترش فرهنگ پژوهش در مدارس ابتدایی از طریق روش کتابخانه‌ای و مطالعه کتب، مقاله‌ها و پایان نامه‌های ارشد و دکتری در این زمینه جمع آوری شده و برای جمع آوری اطلاعات و داده‌های آماری تحقیق نیز از پرسشنامه مقایسات زوجی استفاده گردیده است. جامعه آماری، شامل تمامی مدیران و معلمان مدارس ابتدایی شهرستان سرخس به تعداد ۶۲۰ نفر می باشد. روش نمونه گیری به صورت در دسترس و از ۳۰ نفر از معلمان و ۳۰ نفر از مدیرانی که در این حیطه صاحب نظر هستند، نظرسنجی صورت گرفت. این پژوهش در چند مرحله انجام گرفت. نخست با مطالعه ادبیات و پیشینه پژوهش ۲۲ عامل در قالب ۴ عامل اصلی به عنوان عوامل مؤثر بر فرهنگ پژوهش احصاء شد. عوامل شناسایی شده، در قالب

پرسشنامه ای طراحی و در اختیار ۳۰ نفر از مدیران و معلمان جامعه آماری قرار گرفت تا روایی و پایایی عاملها و زیرعاملها سنجیده شود. نتایج آزمون بارتلت و KMO به عنوان شاخص-های کفایت نمونه گیری نشان می‌دهد، که مقادیر هر دو شاخص در سطح مطلوبی قرار دارند. مقدار معیار KMO برای تمای متغیرها بیشتر از ۰/۵، و مقدار معناداری آزمون بارتلت نیز کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد بر این اساس می‌توان از مناسب بودن حجم نمونه جهت انجام تحلیل عاملی اطمینان حاصل کرد. مقدار ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه نیز ۰/۸۶۴ می‌باشد که بیانگر پایایی و اعتبار مطلوب پرسشنامه است. همچنین شاخص‌های برازش مدل CFA به همراه مقادیر مطلوب آن‌ها در نمودار ۲ ارائه شده است. این شاخص‌ها نشان از برازش مطلوب مدل‌های اندازه‌گیری داشته و معناداری بارهای عاملی هر متغیر مشاهده‌شده به متغیر مکنون مربوطه را مورد تأیید قرار می‌دهد.

۲. عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در آموزش ابتدایی از دیدگاه معلمان کدام اند؟
۳. رتبه بندی عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در آموزش ابتدایی از دیدگاه مدیران چگونه است؟
۴. رتبه بندی عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در آموزش ابتدایی از دیدگاه معلمان چگونه است؟
۵. آیا بین عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در آموزش ابتدایی از دیدگاه معلمان و مدیران تفاوت وجود دارد؟

یافته های تحقیق

بررسی سوال فرعی اول و دوم تحقیق

عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در آموزش

ابتدایی از دیدگاه مدیران و معلمان کدام است؟

در پاسخ به این سوال براساس مبانی نظری عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در قالب ۴ عامل اصلی دسته بندی شد تا مورد مقایسات زوجی قرار گیرند (نمودار ۱). در این زمینه

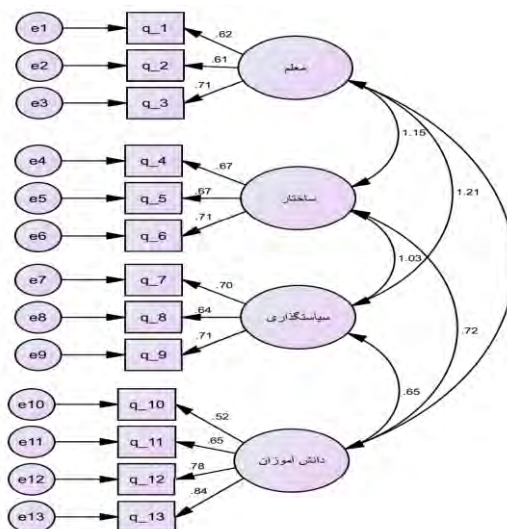

نمودار ۱- ساختار سلسله مراتبی رتبه بندی عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی

محاسبه نرخ ناسازگاری معیارهای مؤثر بر رتبه بندی گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه مدیران در جدول ۱ نمایش داده شده است.

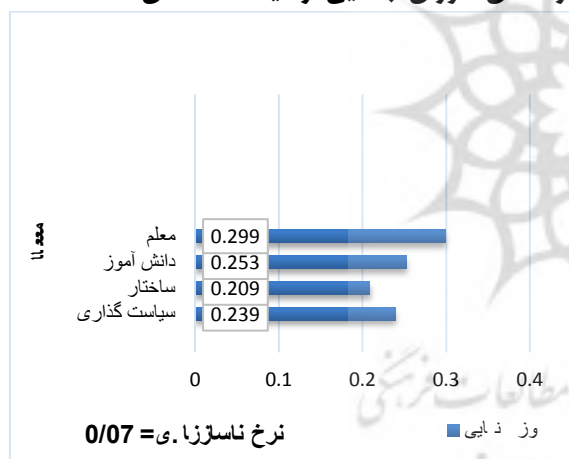
جدول ۲- نرخ ناسازگاری عوامل مؤثر بر رتبه بندی گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه مدیران

ردیف	عنوان	نرخ ناسازگاری
۱	عوامل مؤثر بر رتبه بندی گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه مدیران	۰/۰۸
۲	عامل معلم	۰/۰۴
۳	عامل دانش آموز	۰/۰۹
۴	عامل ساختار	۰/۱۰
۵	عامل سیاست گذاری	۰/۰۷

نمودار ۲- نتایج تحلیل عاملی تأییدی (CFA) برای گویه‌های پرسش نامه

رتبه بندی عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه معلمان

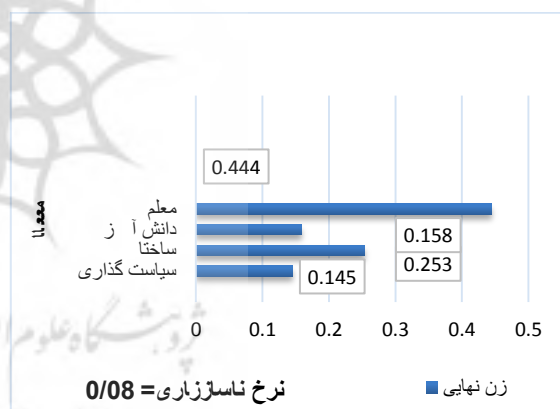

نمودار ۴- ضرایب اهمیت هر یک از عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه معلمان

نتایج تجزیه و تحلیل مقایسات زوجی نشان داد که، معیار معلم ضریب اهمیت ۰/۲۹۹، معیار دانش آموز ضریب اهمیت ۰/۲۵۳، معیار ساختار ضریب اهمیت ۰/۲۰۹ و معیار سیاست‌گذاری ضریب اهمیت ۰/۲۳۹ را کسب نمودند. بنابراین، معیار معلم بیشترین اهمیت و اولویت را به عنوان عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه معلمان را بدست آوردند.

نرخ‌های ناسازگاری کوچکتر از ۰/۱ می باشند و این نشان دهنده سازگار بودن مقایسات زوجی معیارها و زیرمعیارها می‌باشد. محاسبه نرخ ناسازگاری معیارهای مؤثر بر رتبه بندی

بررسی سوال فرعی سوم و چهارم تحقیق رتبه بندی عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه مدیران

نمودار ۳- ضرایب اهمیت هر یک از عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه مدیران

نتایج تجزیه و تحلیل مقایسات زوجی نشان داد که، معیار معلم ضریب اهمیت ۰/۴۴۴، معیار دانش آموز ضریب اهمیت ۰/۱۵۸، معیار ساختار ضریب اهمیت ۰/۲۵۳ و معیار سیاست‌گذاری ضریب اهمیت ۰/۱۴۵ را کسب نمودند. بنابراین، معیار معلم بیشترین اهمیت و اولویت را به عنوان عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه مدیران را بدست آوردند.

نرخ‌های ناسازگاری کوچکتر از ۰/۱ می باشند و این نشان دهنده سازگار بودن مقایسات زوجی معیارها و زیرمعیارها می‌باشد.

نظری پرداخت، سپس با اخذ دیدگاه مدیران و معلمان با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته در طیف ۵ گزینه ای لیبرت تایید آنها را در زمینه عامل ها و زیرعامل ها گرفته و در وهله دوم با استفاده از پرسشنامه مقایسات زوجی و روش AHP به رتبه بندی آنها پرداخته است و نتایج نهایی نشان داد که از دیدگاه مدیران معیار معلم ضریب اهمیت ۰/۴۴۴، معیار دانش آموز ضریب اهمیت ۰/۱۵۸، معیار ساختار ضریب اهمیت ۰/۲۵۳ و معیار سیاست‌گذاری ضریب اهمیت ۰/۱۴۵ را کسب نمودند. بنابراین، معیار معلم بیشترین اهمیت و اولویت را به عنوان عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه مدیران را بدست آوردند و دیدگاه معلمان معیار معلم ضریب اهمیت ۰/۲۹۹، معیار دانش آموز ضریب اهمیت ۰/۲۵۳، معیار ساختار ضریب اهمیت ۰/۲۰۹ و معیار سیاست-گذاری ضریب اهمیت ۰/۲۳۹ را کسب نمودند. بنابراین، معیار معلم بیشترین اهمیت و اولویت را به عنوان عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه معلمان را بدست آوردند

نتیجه گیری

در مطالعات پیشین از ۱۹۹۲ تا به امروز به مبحث فرهنگ پژوهش توجه بسیاری شده است اما دسته بندی ارائه شده در این تحقیق برای عامل ها و زیرعامل ها پیشتر مورد توجه نبوده است و صرفاً در این تحقیق چهار عامل معلم، دانش آموز، ساختار و سیاست گذاری معرفی شده اند. اما بعنوان تحقیقات مشابه می توان به [۵]، [۱۱]، [۱۵] و [۱۸] اشاره کرد که یافته های آنها همراستا با این تحقیق بوده است و در تبیین نتایج می توان مطرح کرد که علت دیدگاه مدیران و معلمان دارای تفاوت بسیاری است و بجز در اولویت اول که هر دو معلم را عامل اصلی در تقویت فرهنگ پژوهش در دوره ابتدایی می دانند، در بقیه عامل ها اشتراک نظری وجود نداشته است و می توان چنین نتیجه گیری کرد که به دلیل اهمیت و نقش بالای معلم در شکل گیری هویت و نگرش دانش آموزان در مقطع ابتدایی این مشابهت در نظرات وجود دارد و علت تفاوت دیدگاه در مورد بقیه عوامل می توان به تفاوت در نگرش و افق دید معلم و مدیر به دلیل جایگاه سازمانی آنها اشاره کرد. بر مبنای نتایج بدست آمده، پیشنهادات زیر به جهت اعمال برنامه هایی در راستای ارتقای فرهنگ پژوهش، به خبرگان و دست اندرکاران در زمینه چهار عامل معلم، دانش آموز، ساختار و سیاست گذاری در این حوزه قابل ارائه هستند:

برای معلمان براساس علایق شان در کلاس های ضمن خدمت اطلاعات مربوط به رویه و فرآیندهای پژوهشی ارائه شود تا با

گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه معلمان در جدول ۴-۱۴ نمایش داده شده است.

جدول ۳- نرخ ناسازگاری معیارهای مؤثر بر رتبه بندی گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه معلمان

ردیف	عنوان	نرخ ناسازگاری
۱	عوامل مؤثر بر رتبه بندی گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه معلمان	۰/۰۷
۲	عامل معلم	۰/۰۷
۳	عامل دانش آموز	۰/۰۶
۴	عامل ساختار	۰/۰۸
۵	عامل سیاست‌گذاری	۰/۰۹

بررسی سوال فرعی پنجم

مقایسه دیدگاه مدیران و معلمان در رتبه بندی عوامل مؤثر بر فرهنگ پژوهش

معیار معلم بیشترین اهمیت و اولویت را به عنوان عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ پژوهش در دانش آموزان ابتدایی از دیدگاه معلمان را بدست آوردند.

جدول ۴- مقایسه دیدگاه معلمان و مدیران

اولویت	دیدگاه مدیران	دیدگاه معلمان
۱	معلم	معلم
۲	ساختار	دانش آموز
۳	دانش آموز	سیاست گذاری
۴	سیاست گذاری	ساختار

بحث

با توجه به موضوع تحقیق مسأله‌ای که این پژوهش به دنبال آن است این بود که چگونه می‌توان با ایجاد رغبت و انگیزه در دانش‌آموزان باعث انجام فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقی توسط آنان شد؟ چگونه می‌توان باعث افزایش مشارکت دانش‌آموزان در انجام امر تحقیق و پژوهش شد؟ چگونه می‌توان در امر تدریس از شیوه‌های مشارکتی که باعث گسترش تحقیق و پژوهش در بین دانش‌آموزان می‌شود، استفاده کرد؟ در جریان این پژوهش، محقق در صدد شناسایی عوامل مؤثر بر فرهنگ پژوهش از دیدگاه معلمان و مدیران برآمد و در این راه در ابتدا به شناسایی عوامل مؤثر بر فرهنگ پژوهش براساس مبانی

فهرست منابع

- [1] Nasiri zarandi Z, Aliakbari N. How could we strengthen the culture of study and research among the sixth graders of Esmat Garmab School? *Journal of New Achievements in Humanities Studies*, 2020; 3(23): 29-39.
- [2] Wong AM. Driving Forces of Master Teachers' Research Capability: Towards Building a Research Culture in the Division of Romblon, Philippines. *International Journal of Advanced Research and Publications*, 2019; 3(7): 92-97.
- [3] Barroso CJ, Egar MM. Development and Validation of a Research Culture Index in the Academe. *Asia Pacific Journal of Social and Behavioral Sciences*, 2017; 14: 16-16.
- [4] Khalili F, Rajaei Y. Investigating the major obstacles and problems of research in the Islamic Azad University, Abhar Branch and providing appropriate solutions. *Management Sciences*, 2007; 6: 79-116.
- [5]. Daryapour E, Dartaj F, Abbaspour A, Saadipour I. Factors affecting the development of research culture in primary education. *School Psychology*, 2020; 9(1): 30-53.
- [6]. Pahang N, Mahdiun R, Yarigholi B. Assessing the quality of schools and identifying the factors affecting it: Combined research. *School Management*, 2017; 1: 173-193.
- [7]. Nobahar N, Nobahar M, Hamidi M. Investigation of research barriers and challenges in university from the perspective of faculty members of Kermanshah city. *IAU International Journal of Social Sciences*, 2014; 4(4): 15-21.
- [8]. Hashemi N. Develop a conceptual and operational model to create interest and motivation for research in students of the University of Law Enforcement Sciences. *Educational Psychology*, 2011; 23(8): 43-60.
- [9]. Salmanzadeh Mamghani D, Kardan Halvaei J, Yasinzadeh M. Investigating the research motivation factors of male and female high school and middle school students in Azarshahr and Mamqan regions from the perspective of teachers and students. *First National Conference on Educational Sciences and Psychology*, 2014; Knowledge Reference.

دریافت آموزش های مربوطه، دانش پژوهشی معلمان ارتقا یافته و بتوانند به فرهنگ پژوهش در مدرسه کمک کنند. دانشجو معلمان یا دانشجویان دانشگاه های فرهنگیان باید در محیط آکادمیک به انواع روش های تحقیق و نرم افزارهای آماری حوزه تخصصی خود مسلط شوند و این مهم از طریق برگزاری کلاس های مربوطه و دوره های آموزشی لازم در دانشگاه ها محقق می شود و از طریق ارتقاء سواد و فرهنگ پژوهش معلمان، فرهنگ پژوهش در مدرسه تقویت می گردد. پژوهش محورتر شدن کلاس های درسی دانشگاه می تواند معلمان را بیشتر درگیر فرآیند پژوهش کرده و در بلندمدت و پس از اتمام تحصیل خواهند توانست از برکت سواد پژوهشی خود به ارتقای فرهنگ پژوهش در مدارس کمک کنند. بعلاوه پژوهش محور شدن آموزش ابتدایی و اتخاذ رویکرد تدریس دانش آموز محور می تواند از ویژگی های دانش آموزان برای ارتقای فرهنگ پژوهش استفاده کند. آموزش والدین در مدارس برای اعمال روش های تربیتی موثر بر تقویت تمایل به پژوهش در دانش آموزان نیز موجب ارتقای فرهنگ پژوهش از طریق عامل ساختار خواهد شد.

از جمله محدودیت هایی که تحقیق با آنها روبرو بوده است تعداد زیرعامل های کلیدی شناسایی شده موثر بر فرهنگ پژوهش بر اساس میانی نظری است که منجر به زمان بر شدن فرآیند تحقیق گردید. ضمن اینکه پیشنهادات زیر برای پژوهشگران آتی قابل ارائه است

- استفاده از سایر ابزارهای سنجش نگرش خبرگان حوزه فرهنگ پژوهش مثل مصاحبه می تواند به رفع سوگیری های احتمالی در تکمیل پرسشنامه منجر شوند.
- استفاده از سایر روش های رتبه بندی مثل ANP و Dematel و مقایسه نتایج نیز می تواند یکی از پیشنهادات برای انجام تحقیقات مرتبط در آینده باشد.
- با توجه به اینکه این مطالعه صرفاً بر نظر مدیران و معلمان متمرکز بود، بررسی عوامل موثر بر فرهنگ پژوهش در آموزش ابتدایی از دیدگاه خبرگان دانشگاهی مثل اساتید عضو هیئت علمی نیز می تواند جالب توجه باشد.

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله بر خود واجب می دانند از همکاری صمیمانه همه عزیزان گرانقدر که در این پژوهش ما را یاری نموده اند سپاسگزاری نماید.

- Zululand. Proceedings of the 9th ICERI Conference, 14th-16th November 2016, Seville, Spain.
- [15]. Pickton M. Facilitating a research culture in an academic library: Top down and bottom up approaches. *New Library World*, 2016; 105-127.
- [16]. Budsankom P, Sawangboon T, Damrongpanit S, Chuensirimongkol J. Factors affecting higher order thinking skills of students: A meta-analytic structural equation modeling study. *Educational Research and Reviews*, 2015; 10(19): 2639-2652.
- [17]. Hanover R. Building a culture of research: Recommended practices. Retrieved from [http://www.hanoverresearch.com/media_on January 15](http://www.hanoverresearch.com/media_on_January_15), 2021.
- [18]. Bland CJ, Ruffin MT. Characteristics of a productive research environment: literature review. *Academic medicine: journal of the Association of American Medical Colleges*, 1992; 67(6): 385-397.
- [10]. Abbasi A. Modeling of research-oriented school and its experimental test using structural equation modeling by partial least squares method in schools of Mazandaran province. *Socio-Cultural Development Studies*, 2015; 4(3):157-182.
- [11]. Ganji T, Boroumand Nasab M. Investigating the effective factors on the tendency of sixth grade elementary students to research from the perspective of teachers in Dehloran city in the academic year of 95/94. *2nd International Conference on New Research in Management, Economics and Humanities*. 2015.
- [12]. Vahdati M, Mazloumi S, Salimi T, Iqbal A. Investigating the barriers to conducting educational research in Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in Yazd in 2013. *Yazd Center for the Study and Development of Medical Sciences*, 2014; 2(15): 33-40.
- [13]. Keup JR, Walker AA, Astin HS, Lindholm JA. *Organizational Culture and Institutional Transformation*. ERIC Diges, 2001; Washington DC.
- [14]. Mlitwa NB. Enhancing Research Culture & Experiences of Academic Staff & PG Students in a Comprehensive University environment-a case of the University of

